

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

Інститут безпеки

Кафедра національної безпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор Інституту безпеки

С.О. Лисенко

"1" серпня 2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри
національної безпеки

Протокол №1 від 1 серпня 2024 р.

Заст.зав. кафедри

В.В. Ровний

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД СОЦІАЛЬНИХ МЕНШИН ТА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ»**

спеціальності: 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

освітнього рівня

магістр

освітньої програми: Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Галузь знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Київ МАУП 2024

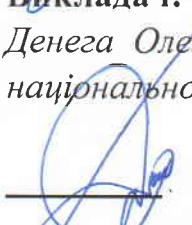
Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

Денег Олєг Петрович доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри національної безпеки.

 О. П. Денег

Викладач:

Денег Олєг Петрович доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри національної безпеки.

 О. П. Денег

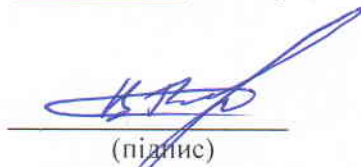
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри національної безпеки

(протокол № 1 від "1" серпня 2024 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту безпеки

(протокол № 1 від "8" серпня 2024 р.)

Заст.зав. кафедри

(підпис)

В. В. Добинін
(П.І.Б.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

____.____.____р.

Гарант освітньої програми

(підпис)

І. В. Сербєвєвський
(П.І.Б.)

Робочу програму перевірено

____.____.____р.

(підпис)

І. В. Сербєвєвський
(П.І.Б.)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) " " 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) " " 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) " " 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) " " 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна, денно-дистанційна форми навчання	Заочна
Теорія безпеки організацій		
Курс	1	
Семестр	2	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	36	
Модульний контроль		
Семестровий контроль		
Самостійна робота	54	
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. Статус дисципліни: обов'язкова

3. Мета та завдання дисципліни. Метою курсу «Захист прав та свобод соціальних меншин та забезпечення гендерної рівності» є формування у здобувачів вищої освіти глибокого розуміння правового змісту, механізмів реалізації та захисту прав і свобод соціальних меншин, а також принципів і практик забезпечення гендерної рівності; розвиток здатності критично аналізувати прояви дискримінації, оцінювати ефективність правових та інституційних заходів у цій сфері, а також застосовувати правові норми для сприяння інклюзивності, недискримінації та рівноправ'я в різних соціальних і професійних контекстах. Завданнями навчальної дисципліни «Захист прав та свобод соціальних меншин та забезпечення гендерної рівності» є: ознайомлення здобувачів з основоположними міжнародними та національними правовими актами у сфері прав людини, гендерної рівності та захисту соціальних меншин; формування знань про правовий статус різних категорій вразливих груп, включаючи етнічні, релігійні, сексуальні меншини, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб; вивчення механізмів протидії дискримінації, мови ворожнечі та соціального виключення; розвиток умінь застосовувати аналітичні інструменти для оцінки гендерної нерівності та порушень прав меншин; ознайомлення з юриспруденцією ЄСПЛ та практикою національних інституцій з прав людини; виховання правової культури, толерантності, поваги до різноманітності та навичок просування інклюзивної політики в умовах демократичного суспільства.

4. Компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності).

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність організовувати заходи територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації у межах посадових обов'язків.

Застосовувати вітчизняний та зарубіжний досвід забезпечення національної безпеки з урахуванням теорії національної безпеки під час здійснення професійної діяльності.

Організовувати роботу колективу, забезпечувати професійний розвиток його членів та досягнення поставлених цілей.

Приймати обґрунтовані рішення з питань забезпечення національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності), у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

Забезпечувати дотримання принципу гендерної рівності під час здійснення професійної діяльності.

Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці.

Застосовувати загальну методологію, спеціальні методи і технології для розв'язання професійних задач у визначених законодавством сферах та за напрямками майбутньої діяльності.

Управляти проведенням заходів у процесі забезпечення національної безпеки в різних умовах обстановки з використанням нових стратегічних підходів.

Демонструвати та застосовувати навички управління суб'єктами національної безпеки та їх структурними підрозділами.

Враховувати, аналізувати та прогнозувати антропогенні чинники походження зовнішніх і внутрішніх загроз для національної безпеки та її складових.

Застосовувати механізми співпраці безпекових інституцій та контролюючих органів з приватним сектором.

5. Структура навчальної дисципліни

№	Курс 1 Семестр 1 Всього годин у семестрі 90 Теми	Кількість годин, з них:					Примітка
		лекції	семінарські заняття	практ. лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	інд.кон с. роб. (ІКС)	сам. рою. студ. (СРС)	
	Модуль 1. Теоретико-правові засади захисту прав соціальних меншин						
1.	Поняття соціальних меншин: класифікація, правовий статус	2	2			5	СР

2.	Міжнародні стандарти захисту прав меншин та протидії дискримінації	2	2			6	СР
3.	Конституційно-правові засади захисту меншин в Україні	2	3			6	СР
4.	Модуль 2. Гендерна рівність у національному та міжнародному праві						
5	Гендерна рівність: базові поняття, міжнародно-правові механізми	2	2			5	СР
6	Законодавство України у сфері забезпечення рівних прав і можливостей	2	2			6	СР
	Гендерна політика в публічному управлінні, освіті, трудових відносинах	2	3			6	СР
7	Модуль 3. Практичні механізми забезпечення прав меншин і гендерної рівності						
8	Реалізація прав осіб з інвалідністю, національних меншин	2	3			10	СР
9	Механізми запобігання дискримінації, злочинам на ґрунті ненависті та мові ворожнечі	2	3			10	СР

Тематичний план для денної форми навчання

Форми контролю:

-усне опитування - У;

- контрольні роботи - КР;
- перевірка конспектів - ПК;
- перевірка завдань для самостійної роботи - СР;
- тестування - Т;
- колоквиум - К;
- інші:
- реферат.

6. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-правові засади захисту прав соціальних меншин

Тема 1. Поняття соціальних меншин: класифікація, правовий статус

1. Визначення та теоретичні підходи до поняття "соціальна меншина"; розмежування з категоріями "національна меншина", "корінний народ", "вразлива група населення".
2. Основні критерії та види класифікації соціальних меншин (етнічні, мовні, релігійні, сексуальні меншини (ЛГБТІК+), особи з інвалідністю, вікові групи та інші).
3. Особливості правового статусу різних соціальних меншин: міжнародні зобов'язання України та національне законодавство.

Література: [2; 7; 14]

Тема 2. Міжнародні стандарти захисту прав меншин та протидії дискримінації

1. Огляд універсальних та регіональних міжнародно-правових актів (ООН, Рада Європи, ОБСЄ) у сфері захисту прав осіб, які належать до меншин, та утвердження принципу недискримінації.
2. Діяльність ключових міжнародних моніторингових та судових інституцій (договірні органи ООН, ЄСПЛ, структури Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин) щодо захисту прав меншин.
3. Основні принципи міжнародного права у сфері захисту меншин: заборона дискримінації, право на ідентичність, ефективна участь у суспільному житті, позитивні заходи держави.

Література: [3; 6; 14]

Тема 3. Конституційно-правові засади захисту меншин в Україні

1. Закріплення принципу рівності та заборони дискримінації за різними ознаками в Конституції України.
2. Аналіз чинного законодавства України щодо захисту прав національних меншин (спільнот), корінних народів та інших соціальних груп (зокрема, Закон України "Про національні меншини (спільноти) України").
3. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та судової гілки влади у забезпеченні та захисті конституційних прав представників меншин.

Література: [2; 7; 14]

Модуль 2. Гендерна рівність у національному та міжнародному праві

Тема 4. Гендерна рівність: базові поняття, міжнародно-правові механізми

1. Розкриття змісту понять: "стать", "гендер", "гендерна ідентичність", "гендерна рівність", "гендерна дискримінація", "гендерні стереотипи", "сексуальна орієнтація".
2. Фундаментальні міжнародні документи у сфері забезпечення гендерної рівності: Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW), Стамбульська конвенція Ради Європи, Пекінська декларація та Платформа дій.
3. Інституційні механізми просування гендерної рівності на міжнародному рівні: діяльність ООН Жінки, Комітету CEDAW, спеціальних доповідачів та робочих груп ООН.

Література: [3; 6; 8]

Тема 5. Законодавство України у сфері забезпечення рівних прав і можливостей

1. Аналіз Закону України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" та інших нормативно-правових актів, що регулюють питання гендерної рівності.
2. Механізми імплементації міжнародних стандартів гендерної рівності в національне законодавство та правозастосовну практику України.
3. Практика Європейського суду з прав людини у справах щодо гендерної дискримінації та її вплив на українське законодавство і судову практику.

Література: [1; 2; 8]

Тема 6. Гендерна політика в публічному управлінні, освіті, трудових відносинах

1. Стратегічні напрями державної гендерної політики України: Національна стратегія у сфері прав людини, Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
2. Впровадження гендерних підходів у діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування: гендерно-орієнтоване бюджетування, гендерний аудит, збільшення представництва жінок на керівних посадах.
3. Забезпечення гендерної рівності та протидія дискримінації у сфері освіти, науки, культури та трудових відносин, включаючи питання рівної оплати праці та подолання професійної сегрегації.

Література: [5; 9; 13]

Модуль 3. Практичні механізми забезпечення прав меншин і гендерної рівності

Тема 7. Реалізація прав осіб з інвалідністю, національних меншин

1. Актуальні питання забезпечення прав національних меншин (спільнот) та корінних народів України, зокрема в умовах воєнного стану та збройної агресії.
2. Гарантії та практична реалізація мовних, культурних, освітніх та релігійних прав осіб, які належать до національних меншин та корінних народів.
3. Застосування принципів рівності, недискримінації та доступності для забезпечення прав осіб з інвалідністю в Україні: законодавчі норми та виклики

реалізації.

Література: [2; 7; 14]

Тема 8. Механізми запобігання дискримінації, злочинам на ґрунті ненависті та мові ворожнечі

1. Національні механізми запобігання та протидії дискримінації: роль Уповноваженого ВРУ з прав людини, судовий захист, діяльність органів державної влади та громадських організацій.

2. Кримінально-правове переслідування злочинів, скоєних з мотивів нетерпимості (злочини на ґрунті ненависті), та проблеми їх ефективного розслідування і судового розгляду.

3. Протидія мові ворожнечі (hate speech) та підбурюванню до дискримінації: правове регулювання, медійна грамотність та роль громадянського суспільства.

Література: [1; 8; 14]

7. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів за одиницею	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		к-сть одиниць	макс. к-сть одиниць	к-сть одиниць	макс. к-сть одиниць	к-сть одиниць	макс. к-сть одиниць
Відвідування лекцій	2	3	6	2	4	2	4
Відвідування сем. занять	2	4	8	3	6	3	6
Робота на сем. занятті	5	4	20	3	15	3	15
Виконання завд. для сам. роботи	4	6	24	4	16	4	16
Виконання модульної роботи	20	1	20	1	20	1	20
Виконання ІНДЗ	50	-		-		-	
Разом			78		61		61
Максимальна кількість балів:							200
200:100=2. Студент набрав Х балів; розрахунок: Х:2=загальна к-сть балів.							100

7.1. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

1. Дати визначення поняття "соціальна меншина" та навести його теоретичні підходи.
2. Розмежувати поняття "соціальна меншина" та "національна меншина".
3. Порівняти правовий статус "корінного народу" та "національної меншини".
4. Назвати основні критерії класифікації соціальних меншин.
5. Охарактеризувати етнічні та мовні меншини як види соціальних меншин.
6. Розкрити особливості правового статусу релігійних меншин в Україні.
7. Проаналізувати правовий статус ЛГБТІК+ спільноти як соціальної меншини.
8. Охарактеризувати міжнародні зобов'язання України щодо захисту прав осіб з інвалідністю.
9. Здійснити огляд універсальних міжнародно-правових актів ООН у сфері захисту прав меншин.
10. Проаналізувати регіональні міжнародно-правові акти Ради Європи щодо недискримінації.
11. Охарактеризувати діяльність договірних органів ООН у захисті прав меншин.
12. Розкрити роль Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) у справах, що стосуються прав меншин.
13. Описати функції Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин.
14. Назвати основні принципи міжнародного права у сфері захисту меншин (заборона дискримінації, право на ідентичність).
15. Розкрити зміст принципу ефективної участі меншин у суспільному житті.
16. Проаналізувати закріплення принципу рівності в Конституції України.
17. Охарактеризувати конституційні гарантії заборони дискримінації за різними ознаками.
18. Здійснити аналіз ключових положень Закону України "Про національні меншини (спільноти) України".
19. Порівняти правове регулювання статусу національних меншин та корінних народів в Україні.
20. Визначити роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у захисті прав меншин.
21. Охарактеризувати повноваження судової гілки влади у забезпеченні прав представників меншин.
22. Навести приклади судової практики України у справах щодо захисту прав меншин.
23. Дати визначення понять "стать" та "гендер", пояснити їх відмінність.
24. Розкрити зміст понять "гендерна ідентичність" та "сексуальна орієнтація".
25. Охарактеризувати поняття "гендерна рівність" та "гендерна дискримінація".
26. Проаналізувати сутність "гендерних стереотипів" та їх вплив на суспільство.
27. Назвати ключові положення Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW).
28. Охарактеризувати значення Стамбульської конвенції Ради Європи для захисту прав жінок.

29. Описати роль "ООН Жінки" у просуванні гендерної рівності на міжнародному рівні.
30. Розкрити діяльність Комітету CEDAW як моніторингового органу.
31. Проаналізувати основні положення Закону України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків".
32. Навести приклади інших нормативно-правових актів України, що регулюють гендерну рівність.
33. Охарактеризувати механізми імплементації стандартів CEDAW в українське законодавство.
34. Розглянути шляхи впровадження положень Стамбульської конвенції в Україні.
35. Проаналізувати практику ЄСПЛ у справах щодо гендерної дискримінації проти України.
36. Оцінити вплив рішень ЄСПЛ на українську судову практику з питань гендерної рівності.
37. Визначити основні виклики у правозастосовній практиці щодо забезпечення гендерної рівності в Україні.
38. Охарактеризувати Національну стратегію України у сфері прав людини в частині гендерної рівності.
39. Проаналізувати Державну стратегію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
40. Розкрити сутність гендерно-орієнтованого бюджетування та його впровадження в Україні.
41. Описати процедуру проведення гендерного аудиту в органах державної влади.
42. Проаналізувати заходи щодо збільшення представництва жінок на керівних посадах в Україні.
43. Охарактеризувати шляхи забезпечення гендерної рівності у сфері освіти та науки.
44. Розглянути проблеми протидії дискримінації у трудових відносинах за гендерною ознакою.
45. Проаналізувати питання рівної оплати праці та подолання професійної сегрегації жінок.
46. Проаналізувати актуальні питання забезпечення прав національних меншин України в умовах воєнного стану.
47. Охарактеризувати особливості захисту прав корінних народів України під час збройної агресії.
48. Розкрити гарантії реалізації мовних прав осіб, які належать до національних меншин.
49. Проаналізувати механізми забезпечення культурних та освітніх прав національних меншин.
50. Описати забезпечення релігійних прав представників різних конфесій з числа меншин.
51. Назвати основні принципи забезпечення прав осіб з інвалідністю в Україні (рівність, недискримінація).
52. Охарактеризувати законодавчі норми щодо забезпечення доступності для осіб з інвалідністю.

53. Визначити ключові виклики в практичній реалізації прав осіб з інвалідністю в Україні.
54. Охарактеризувати роль Уповноваженого ВРУ з прав людини у запобіганні дискримінації.
55. Проаналізувати ефективність судового захисту від дискримінації в Україні.
56. Описати діяльність громадських організацій у сфері протидії дискримінації.
57. Розкрити особливості кримінально-правового переслідування злочинів на ґрунті ненависті.
58. Проаналізувати проблеми ефективного розслідування злочинів, скоєних з мотивів нетерпимості.
59. Дати визначення "мови ворожнечі" (hate speech) та її ознак.
60. Охарактеризувати правове регулювання протидії мові ворожнечі та роль медійної грамотності.

7.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді тестування. Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 60 запитань. Максимальна кількість балів - 10 балів.

7.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

7.4. Орієнтований перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Дайте визначення поняттю "соціальна меншина" та охарактеризуйте основні теоретичні підходи до його розуміння.
2. Проведіть розмежування між поняттями "соціальна меншина", "національна меншина", "корінний народ" та "вразлива група населення".
3. Назвіть основні критерії, що використовуються для ідентифікації соціальних меншин.
4. Наведіть приклади різних видів соціальних меншин (етнічних, мовних, релігійних, сексуальних, осіб з інвалідністю тощо) та коротко охарактеризуйте їх.
5. Які міжнародні зобов'язання взяла на себе Україна у сфері захисту прав осіб, що належать до соціальних меншин?
6. Охарактеризуйте особливості правового статусу етнічних та мовних меншин в Україні згідно з національним законодавством.
7. Які специфічні правові гарантії передбачені для осіб з інвалідністю як соціальної меншини в Україні?
8. Опишіть правовий статус ЛГБТІК+ осіб як соціальної меншини в Україні та існуючі виклики у забезпеченні їхніх прав.
9. Назвіть ключові універсальні міжнародно-правові акти (ООН), що стосуються захисту прав меншин та заборони дискримінації.
10. Охарактеризуйте основні регіональні європейські документи (Ради Європи, ОБСЄ) у сфері захисту прав осіб, які належать до меншин.
11. Які функції виконують договірні органи ООН (наприклад, Комітет з прав людини, Комітет з ліквідації расової дискримінації) у моніторингу дотримання

прав меншин?

12. Розкрийте роль Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) у захисті прав меншин та протидії дискримінації на основі його практики.
13. Дайте визначення принципу заборони дискримінації та поясніть його значення для захисту прав меншин.
14. У чому полягає право меншин на ідентичність та які його основні складові?
15. Що таке "позитивні заходи" (affirmative action) держави та як вони можуть сприяти ефективній участі меншин у суспільному житті?
16. Як Конституція України гарантує принцип рівності громадян перед законом та заборону дискримінації?
17. Проаналізуйте статті Конституції України, що безпосередньо або опосередковано стосуються захисту прав меншин.
18. Які основні положення містить Закон України "Про національні меншини (спільноти) України" щодо прав та свобод представників національних меншин?
19. Охарактеризуйте законодавче регулювання прав корінних народів в Україні.
20. Порівняйте правове регулювання статусу національних меншин та корінних народів в Україні.
21. Які повноваження має Уповноважений Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту прав представників меншин?
22. Опишіть роль судової гілки влади в Україні у забезпеченні та захисті конституційних прав меншин. Наведіть приклади судових справ.
23. Які механізми контролю за дотриманням законодавства про права меншин існують в Україні?
24. Розкрийте зміст понять "стать" та "гендер". У чому полягає їх відмінність?
25. Дайте визначення поняттям "гендерна ідентичність", "гендерна рівність" та "гендерна дискримінація".
26. Що таке "гендерні стереотипи" та як вони впливають на досягнення фактичної гендерної рівності?
27. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні положення Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW).
28. Які ключові зобов'язання держав передбачені Стамбульською конвенцією Ради Європи щодо запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству?
29. Охарактеризуйте роль та функції структури "ООН Жінки" у просуванні гендерної рівності на міжнародному рівні.
30. Які повноваження має Комітет CEDAW та як він сприяє виконанню Конвенції державами-учасницями?
31. Проаналізуйте основні положення Закону України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків".
32. Які інші нормативно-правові акти України регулюють питання забезпечення гендерної рівності в різних сферах суспільного життя?
33. Опишіть механізми реалізації державної політики у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні.
34. Як відбувається процес імплементації стандартів CEDAW в національне законодавство України? Наведіть приклади.
35. Які виклики існують на шляху ефективної імплементації міжнародних

- стандартів гендерної рівності в українську правозастосовну практику?
36. Наведіть приклади справ Європейського суду з прав людини щодо гендерної дискримінації, які мали вплив на Україну.
 37. Як практика ЄСПЛ сприяє вдосконаленню національного законодавства України у сфері гендерної рівності?
 38. Які судові механізми захисту від гендерної дискримінації існують в Україні?
 39. Які стратегічні документи визначають напрями державної гендерної політики України (напр., Національна стратегія у сфері прав людини)?
 40. Охарактеризуйте основні цілі та завдання Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні.
 41. Що таке гендерно-орієнтоване бюджетування та як воно впроваджується в Україні?
 42. Які заходи вживаються для збільшення представництва жінок на керівних посадах в органах державної влади та місцевого самоврядування?
 43. Поясніть сутність гендерного аудиту та його роль у забезпеченні рівності в установах та організаціях.
 44. Які законодавчі гарантії забезпечення гендерної рівності існують у сфері трудових відносин в Україні (напр., щодо оплати праці, кар'єрного зростання)?
 45. Охарактеризуйте проблеми професійної сегрегації за гендерною ознакою в Україні та шляхи їх подолання.
 46. Які актуальні виклики постають у забезпеченні прав національних меншин (спільнот) України в умовах воєнного стану?
 47. Опишіть заходи, що вживаються для захисту прав корінних народів України в контексті збройної агресії.
 48. Як війна вплинула на реалізацію прав осіб, які належать до найбільш вразливих груп меншин (напр., ромська спільнота, особи з інвалідністю)?
 49. Які гарантії реалізації мовних та культурних прав національних меншин та корінних народів передбачені законодавством України?
 50. Охарактеризуйте стан забезпечення освітніх та релігійних прав осіб, які належать до національних меншин в Україні.
 51. Назвіть основні законодавчі акти України, що гарантують права осіб з інвалідністю.
 52. Що таке "доступність" та "розумне пристосування" в контексті забезпечення прав осіб з інвалідністю?
 53. Які основні виклики існують у практичній реалізації прав осіб з інвалідністю в Україні (наприклад, у сферах освіти, працевлаштування, доступу до інфраструктури)?
 54. Охарактеризуйте роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у запобіганні та протидії дискримінації.
 55. Які судові та позасудові механізми захисту від дискримінації можуть використовувати особи в Україні?
 56. Дайте визначення поняттю "злочин на ґрунті ненависті". Які мотиви нетерпимості охоплюються цим поняттям?
 57. Які статті Кримінального кодексу України передбачають відповідальність за злочини, скоєні з мотивів нетерпимості, та які проблеми існують у їх

розслідуванні?

58. Що таке "мова ворожнечі" (hate speech) та як вона відрізняється від свободи вираження поглядів?
59. Які правові та неправові механізми використовуються в Україні для протидії мові ворожнечі та підбурюванню до дискримінації?
60. Яка роль медійної грамотності та громадянського суспільства у запобіганні поширенню мови ворожнечі?

7.5. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	
68-74	D	3 (задовільно)
60-67	E	
35-59	FX	2 (незадовільно)
1-34	F	

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Головка, Т. М. (2009). Правове забезпечення гендерної рівності в законодавстві України (кримінально-правовий контекст). Часопис Київського університету права.
2. Васильченко, О. П. (2015). Інституційні гарантії як складові конституційно-правового механізму забезпечення принципу рівності прав і свобод людини і громадянина в Україні. Наше право, (2), 21-27.
3. Іванов, І. В., & Супрун, В. М. (2023). МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ. Наукові записки. Серія: Право, (14), 21-26.
4. Єрофеєнко, Л. В., & Галіченко, А. В. (2020). Правовий аналіз рішень європейського суду з прав людини відносно гендерної нерівності у трудових спорах.
5. ШЕВЧУК, І. (2023). Гендерна Політика у Системі Публічного Управління. Візії Майбутнього: Конституційний Вимір Повоєнного Відновлення України Та Європейської Інтеграції, 169.
6. Гавришук, А. О. (2021). Правові засади забезпечення гендерної рівності в Європі.
7. Васильченко, О. (2017). Сучасний зміст конституційного принципу рівності прав і свобод людини та громадянина. Law of Ukraine/Pravo Ukraini, (7).
8. Білецька, Т. В. (2020). ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД. ВІТАЛЬНЕ СЛОВО директора Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України, 25.

9. Батанов, О. В. (2019). Актуальні проблеми конституційно-правового забезпечення гендерної рівності у місцевому самоврядуванні: вітчизняний та світовий досвід. *Правова держава*, (30), 126-138.
10. Безпека інформаційних систем організацій [Електронний ресурс] / Я. Пахольчук, А. Митко // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2017. № 1. С. 89-96. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvckrc_2017_1_11
11. Корійка, М. V. (2020). Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки. *Політичне життя*, (1), 102-109.
12. Котик, Ю. В., & Анісов, А. О. (2021). Місце НАТО в зовнішньополітичній стратегії України.
13. Добощ, З. А. (2020). Гендерна рівність і гендерна дискримінація у сфері трудових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*, (7), 190-193. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-7/48>
14. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. (2023). Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо дотримання прав національних меншин (спільнот) та корінних народів в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України. <https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Спеціальна%20доповідь.pdf>
15. Структура ООН Жінки в Україні та Promundo-US. (2022). Розуміння маскулінності та гендерної рівності в секторі безпеки України за міжнародною методологією дослідження «Чоловіки та гендерна рівність», спеціальне видання: сектор безпеки в Україні. ООН Жінки. <https://ukraine.unwomen.org/uk/digital-library/publications/2022/06/rozuminnya-maskulinnosti-ta-gendernoyi-rivnosti-v-sektori-bezpeky-ukrayiny-za-mizhnarodnoyu-metodolohiyeyu-doslidzhennya-choloviky-ta-genderna-rivnist-spetsialne-vydannya-sektor-bezpeky-v-ukrayini>